

4 november 2020 - dankdag

**GOD DANKEN,
OOK ALS
HET GOEDE LEVEN
MINDER GOED
LIJKT TE WORDEN**

Bijbellezing: Prediker 5, vers 9 -19

In de afgelopen jaren hebben wij tijdens dankdag de Heere God steeds gedankt voor overvloed. De overvloed aan voedsel. De grote welvaart van ons land. De ongekende mogelijkheden die wij hebben. De gezondheidszorg die zo ontwikkeld en uitgebreid is. Ons pensioenstelsel dat tot het beste van alle landen ter wereld is uitgeroepen. 10.000 redenen tot dankbaarheid! Maar dit jaar verschijnen er rond dankdag heel andere dingen in het nieuws. Nee, het is niet de hongervinter van 1944 - we moeten het wel in perspectief zien natuurlijk - maar toch: we zien onze welvaart krimpen. Van veel mensen in onder andere de horeca en cultuursector staat vanwege de aanhoudende coronamaatregelen de baan op de tocht en veel zaken dreigen hun deuren nu echt te moeten sluiten. Er is sprake van overbelasting in de zorg, operaties die uitgesteld worden. En onze ongekende mogelijkheden tot uitgaan, recreatie, vliegverkeer, ontspanning, ontmoetingen met anderen zijn op dit moment drastisch ingeperkt. Ouderen en alleenstaanden vallen ten prooi aan eenzaamheid, jongeren kampen naast hun huiswerk met verveling omdat verder bijna niets kan. Huiselijk geweld wordt meer. Hierdoor komt het (voor velen haast vanzelfsprekende) danken er dit jaar heel anders uit te zien. En daar wil ik het met u over hebben, voordat wij straks met elkaar gaan danken: *als wij dit jaar niet automatisch kunnen danken voor onze overvloed, als wij onze overvloed op dit moment zien verdampen of dreigen te verliezen... valt er dan nog wel iets te danken? Danken, ook als het goede leven minder goed lijkt te worden?...* Zouden wij dan gewoon moeten kijken naar wat wij wel nog hebben – want ja, dat is eigenlijk ook nog wel best erg veel! – of is er nog een *andere weg* om straks tot danken te komen? ... Ik wil proberen om *die weg* met u vanavond te zoeken in de preek, die andere weg om vanavond tot een echt gezamenlijk dankgebed tot God te komen..., uitgedaagd door de woorden van de Prediker.

Uitgedaagd door de woorden van de Prediker..., want die woorden van de Prediker zijn best wel prikkelend. In hoofdstuk 5 heeft de Prediker het namelijk over de totale onzin van rijkdom. Natuurlijk *geen geld* maakt ook niet gelukkig. En enkele noodzakelijke levensbehoeften hebben wij allemaal nodig. Maar verder stinkt geld enorm en is rijkdom een groot kwaad, aldus de Prediker. Hij noemt een heel aantal redenen:

Vers 9: *Wie het geld liefheeft, wordt van geld nooit verzadigd, en wie de overvloed liefheeft, niet van inkomsten. Ook dat is vluchtig* (leeg). Als je gericht bent op geld, zal je nooit verzadigd raken, zegt de Prediker. Dan zal je nooit genoeg hebben. ... Overvloed roept om meer overvloed. Steeds een klein beetje onze grenzen verleggen. Maar wat bijzonder leeg eigenlijk, als je je daardoor laat leiden, zo zegt de Prediker.

Prediker noemt nog een aantal redenen waarom rijkdom eigenlijk zo negatief is. Bijvoorbeeld ook vers 11: *De slaap van de arbeider is zoet, of hij nu weinig of veel te eten heeft, maar de overvloed van een rijke houdt hem uit de slaap.* Meer rijkdom brengt vaak ook meer zorgen met zich mee, zorgen om je rijkdom te behouden, om je rijkdom te beschermen. Het kan je zelfs slapeloze nachten bezorgen. Maar ook vers 12 en 13: *Er is een ziekmakend kwaad dat ik zag onder de zon: rijkdom door zijn bezitters bewaard tot hun eigen kwaad. Vergaan echter die rijkdommen door boosaardige praktijken, en verwekt hij een zoon, dan heeft die totaal niets in zijn hand.* Rijkdom bewaard tot hun eigen kwaad: alles oppotten, de rijkdom voor jezelf willen houden en er niets mee durven te doen, wat een leegheid! Er is

een verhaal over een rijke boer uit het oosten van het land die ten tijde van de Tweede Wereldoorlog alles voor zichzelf hield. Er kwam een arm gezin uit het westen van het land om eten bedelen, maar deze rijke boer gaf hen niets, 'ik moet ook wat voor mijzelf houden'. Ondertussen lag wel zijn hele kelder vol voedsel, maar dat vertelde hij er niet bij. Na de Tweede Wereldoorlog opende hij zijn kelder, hij had alles voor zichzelf kunnen houden, maar wat bleek: alles was verrot gegaan. Het was letterlijk stinkende rijkdom was het geworden. Maar ook nog iets anders noemt de Prediker: rijkdom kan ook zomaar verdampen. Je kunt het verliezen. *Vergaan echter die rijkdommen door boosaardige praktijken* (= dingen die gebeuren)... Je rijkdom kan gestolen worden. Of verloren gaan door brand op je bedrijf, of een ziekte waardoor je alles moet afstoten, wat je hebt opgebouwd? En tenslotte noemt de Prediker nog een reden (vers 14-15): *Zoals hij voortgekomen is uit de buik van zijn moeder, zal hij naakt terugkeren om te gaan zoals hij kwam. Hij zal van zijn zwoegen niets meenemen wat hij met zijn hand kan dragen.* Zoals een oud spreekwoord luidt: 'in een doodshemd zitten geen zakken'. Je kan niets meenemen de doodsgrens over.

Rijkdom is zo bijzonder tijdelijk, in alle opzichten.

Allemaal redenen waarom welvaart zo weinigzeggend is. Natuurlijk valt er meer over te zeggen. Zoals ik al zei: geen geld maakt ook niet gelukkig, je moet toch eten en drinken. En Prediker heeft het hier alleen over individuele rijkdom, want met rijkdom kan je natuurlijk veel meer doen dan voor jezelf te houden. Je kunt er ook goede dingen mee doen, tot zegen zijn voor een ander. Maar dat laat Prediker allemaal achterwege, daarvoor worden wij doorverwezen naar andere Bijbelboeken. Prediker focust hier op het nut, de zin van rijkdom voor je persoonlijke leven. En die zin is er totaal niet, aldus de Prediker. Ik wil die focus van de Prediker even overnemen, want het zette mij aan het denken over wat wij op dankdag eigenlijk aan het doen zijn. Als welvaart en rijkdom zo bijzonder zinloos zijn, aldus de Prediker, *waarom zou het vanavond voor ons dan eigenlijk lastiger zijn om te danken, nu de welvaart anno 2020 minder lijkt te worden en onze onbegrensde mogelijkheden beperkter zijn geworden?* Heeft u mijn punt? Wat zegt het over mij, als ik tijdens een dankdag vooral denk aan mijn wel of niet ontvangen welvaart, mijn rijkdom, al het eten en drinken en mijn werk en mijn studie, al mijn mogelijkheden waar ik God voor wil danken? Gaat het *daar* om in het danken? Of heb ik dan – Prediker kijkt met een heel kritische blik mee – een heel verkeerde focus? Pure ijdelheid?

Ik plaats deze vraag even in een breder perspectief en dan gaan wij daarna eindelijk naar de andere weg toe om te kunnen danken: ik zit de laatste weken heel erg te denken aan hoe wij als kerk in deze coronatijd staan. Ik heb ook met een groep catechisanten erover gesproken hoe wij als christenen nu naar deze coronatijd moeten kijken, wat wij er mee aan moeten. De catechisanten gaven in ieder geval aan helemaal klaar te zijn met dat c-woord (corona). Nou, dat kan ik enigszins begrijpen vanuit hun leven, al die maatregelen op school, thuisonderwijs in al het vervolgonderwijs, niet je vrienden mogen opzoeken, noem maar op. En ik merk het ook om mij heen, ook bij mijzelf: dat kortere lontje. Een collega van mij stelde voor om lange lontjes te gaan verkopen, want dat zou big business zijn in deze tijd, zo vermoedde hij. Aan de ene kant snap ik het allemaal van die frustratie, die korte lontjes, dat somberen. Maar aan de andere kant verbaast het mij ook wel dat wij als kerk ons ook zo bijzonder door corona en door de coronamaatregelen getroffen voelen. Natuurlijk die diensten, die zonder samenzang en vooral online moeten plaatsvinden. Dat vind ik ook nog steeds dramatisch. De ontmoeting met elkaar wordt bijzonder sterk gemist, en ik voel het zelf ook, eigenlijk elke dag. Maar hoe kan het dat wij er bang voor zijn dat in deze coronatijd kerkleden zouden dreigen af te haken? Dat groepen gemeenteleden dreigen los te raken? Dat het enthousiasme en de inzet op sommige terreinen wordt gedoofd? Dat wij soms niet eens de behoefte voelen om naar de kerk te gaan? *Hebben wij dan als kerk zo geleund op de overvloed van mogelijkheden die wij hadden?* Waren wij hier in het welvarende vrije Westen dan zo

in de watten gelegd met vrijheid van samenkomsten en alles wat wij als gemeente konden doen? *Is ons geloof in de afgelopen jaren/ decennia dan alleen maar overeind gebleven, doordat er zulke vaste kaders waren, die als stevige muren ons wankel geloof hebben ondersteund?* En nu die stevige muren zijn omgevallen, het ritme kwijt is en ons geloof op eigen benen moet staan en wij wat moet behelpen met in elkaar geknutselde muurtjes van een online-kerkdienst, een Bijbelstudie via Zoom, koffiedrinken met slechts twee personen..., nu zou alles van ons geloof en gemeente-zijn in elkaar zakken? Waren wij dan – ja, Prediker kijkt ons (mij ook) nu toch echt streng aan – waren wij dan zo verslingerd aan de welvaart, aan alle mogelijkheden die wij hadden? Tja, dan wordt het inderdaad lastig echt dankdag te kunnen vieren. Want het is inderdaad allemaal minder geworden.

Ik zou met u een andere weg gaan zoeken om toch vanavond te kunnen danken in deze coronatijd. En daarvoor neem ik u mee naar Paulus. Paulus schrijft iets bijzonders aan het einde van zijn brief aan de gemeente van Filippi: *...ik weet ook wat het is overvloed te hebben; in elk opzicht en in alles ben ik ingewijd, zowel in verzadigd te zijn als in honger te lijden, zowel in overvloed te hebben als in gebrek te lijden.* ¹³*Alle dingen kan ik aan door Christus, Die mij kracht geeft.* ... Paulus heeft in zijn leven zowel rijkdom als armoede gekend. Verzadigd zijn en gebrek lijden. Maar al die dingen kan hij aan door Christus en met Christus.

Maar dat is natuurlijk nog geen dankbaarheid. Iets aankunnen en dankbaar zijn, dat zijn twee verschillende dingen. Maar daarom noem ik ook nog een vers dat hij hiervoor schrijft in hetzelfde hoofdstuk, een oproep aan de gemeente die de brief ontvangt: *4* *Verblijd u altijd in de Heere; ik zeg het opnieuw: Verblijd u.* Altijd, dat betekent: in elke situatie. Verblijd je in elke situatie. En ik citeer nog een tekst van Paulus en dan houd ik er gelijk mee op, 1 Thessalonicenzen 5, waar Paulus eenzelfde oproep aan de gemeente daar ter plaatse doet: ¹⁶*Wees altijd verheugd, ¹⁷bid onophoudelijk, ¹⁸dank God onder alle omstandigheden, want dat is wat hij van u, die één bent met Christus Jezus, verlangt.*

Waarom roept Paulus de gemeente op om God te danken onder alle omstandigheden? Waarom kan Paulus de gemeente oproepen om altijd verblijd te zijn, als hij goed genoeg weet dat er situaties zijn die helemaal geen blijdschap bij je oproepen? **Omdat de dankbaarheid en blijdschap van Paulus niet zozeer met zijn omstandigheden heeft te maken..., maar met de Heere Jezus.** Ik kan alle dingen aan door de Heere Jezus. Doordat Paulus Jezus heeft leren kennen, is hij werkelijk alles anders gaan zien en is hij op een totaal nieuwe manier in zijn gewone dagelijkse leven komen te staan. Hij mag opgestaan zijn met Jezus! Voor Paulus was het eeuwige leven daarom nu al begonnen en niets, geen zorgen, geen tegenstand, zelfs de dood niet kon dat eeuwige leven meer kapot maken! Paulus had de joodse nationaliteit, was tegelijkertijd een Romeins burger, maar het allerbelangrijkste voor hem was dat hij nu burger was van het Koninkrijk van God. Hij leefde in het Koninkrijk van God, ook al leken al die andere koninkrijken het hier op aarde nog voor het zeggen te hebben. Paulus leefde van Gods genade. Hij ademde elke dag Gods liefde in. Hij deelde die vrede en vergeving van God uit, die hijzelf zo overvloedig van God had ontvangen. Paulus gaf zijn leven helemaal voor God, omdat God alles voor hem had gegeven. Hij kon zelfs sterven, omdat hij wist dat hij dat eeuwige leven nooit meer zou verliezen. Dat was de diepe vreugde, het onbegrijpelijke geluk dat Paulus had gevonden... en waarvoor hij elke dag de dankbaarheid in zijn binnenste voelde opkomen. 'Het leven is mij Christus!', zo riep Paulus uit. Het is een en al Christus. Zijn liefde. Zijn trouw. Zijn opstanding. Zijn kracht. Ik kan elke situatie met Hem aan.

Hoe staan u en jij in het leven? Je hoeft wat mij betreft niet dezelfde grote, stoere woorden van Paulus te gebruiken hoor, want wat hij zegt dat kan je soms hooguit wat nastemelen... maar ben je ook zo vol van Jezus? Heb je ook je eeuwige geluk, je leven, je zin, je houvast, je onrustige verlangen in Hem gevonden? Dan hoeft je niet elke dag huppelend over straat te

gaan – mag wel, hoeft niet – maar dan kan je soms zelfs zingen in de nacht of liefde geven aan iemand die je helemaal niet aanstaat... Dat geluk in Hem is zo krachtig, zo machtig, een vreugde en dankbaarheid voor elk moment van betekenis.

Prediker, zo zei ik, zou waarschijnlijk heel kritisch naar ons kijken als wij met elkaar blijven somberen over onze gekrompen welvaart en de mogelijkheden die zoveel minder zijn geworden en de zorgen die zoveel groter zijn geworden. 'Ik had je toch al verteld dat alles ijdelheid, pure leegheid was?', zo zou hij hebben gezegd. Maar hoe zou Paulus nu dankdag met ons houden, als hij naast de Prediker zou zitten? Ik denk dat hij de Prediker in zekere zin gelijk zou geven – alle rijkdom is ijdelheid – maar Paulus zou het niet kunnen laten om ook in deze dankdagdienst Jezus centraal te stellen: je hebt zoveel om te danken in Hem en dankzij Hem! Focus je daar op. En als je dan naar de afgelopen seizoenen terugkijkt, naar het gewas en de arbeid, dank dan de hemelse Vader voor Zijn dagelijkse zorg. In het brood dat er was, zie je de liefde van de God die dankzij Jezus ook jouw hemelse Vader wil zijn. In het werk dat je mocht doen, of de uitkering die je mocht ontvangen, zie je de zorg van de hemelse Koning die zorgt draagt voor al Zijn onderdanen. Maar ook in die dingen die zo zwaar zijn geweest in de afgelopen tijd, die eenzaamheid die sommigen hebben ervaren, die muren waar je tegenop bent gelopen, ook daar was God niet afwezig, hoewel je niets van Hem merkte misschien. Want jij mag achter Jezus aan, door de pijn, door de teleurstellingen, door het onbegrijpelijke waarom heen, op weg zijn naar Gods toekomst... en je wordt onderweg door de diepten heen vastgehouden door een hand, waarin de spijker van het kruis nog is te zien. Je pijn is gedeelde pijn, gedeeld met je Redder Jezus Christus.

Hoe kan je danken, als alles minder lijkt te worden of is geworden? Zonder Christus zou ik het ook niet weten. Dan kom ik niet verder dan Prediker 5, waar de leegheid en vluchtigheid van alle rijkdom en welvaart zo kras staan beschreven. Maar met Christus gaan wij toch vanavond danken. Omdat het verleden, het heden en de toekomst niet meer los van Christus zijn te zien. Wij mogen leven van Gods genade! Voor eeuwig leven van Gods genade! God laat Zijn kinderen door de tegenstand en tegenspoed heen niet los! God blijft Zijn zorg tonen - wees niet bezorgd, zoek eerst het Koninkrijk van God! Dank God daarom in alle omstandigheden! In Christus mag het nieuwe leven aangebroken zijn. Vertrouw je leven aan Hem toe en weet: je bent van Hem. Voor altijd van Hem! Dat goede leven zal je nooit afgenomen te worden.

Laten wij daarom toch met heel ons hart danken. Ook al zijn de berichten somber. Ook al roepen de omstandigheden bepaald niet op tot danken. Ook al heb je zelf ook last van die frustratie en dat korte lontje, want we zijn helaas allemaal gewoon mensen. Maar toch danken. In Christus God de dank brengen voor Zijn Vaderlijke goedheid en zorg.

En laten wij straks ook onze dankbaarheid in praktijk brengen. Niet omdat je iets verschuldigd bent omdat je het naar omstandigheden toch nog wel heel erg goed hebt. Nee, *alle schuld is vergeven, geef daarom alleen uit dankbaarheid!* Al die rijkdom die wij nog hebben ondanks de corona en die welvaart, zet dat in voor het Koninkrijk van God. Je hebt niets te verliezen, want je hebt alles in Christus ontvangen. Je hoeft niet bang te zijn om kwijt te raken, want de hemelse Vader heeft je gevonden. Je moet niet krampachtig te zijn in het afstaan, want alles wat je hebt is van God, je leven is van Christus. Leef in verantwoordelijkheid richting God en zijn Koninkrijk, richting je naaste, richting de wereld waarin wij zijn geplaatst. Niet omdat het moet. Maar omdat je zoveel hebt ontvangen, genoeg om van te delen. Uit dankbaarheid.